

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук професора Семенюк Людмили Миколаївни, завідувачки відділу ендокринної гінекології ДНП «Український науково-практичний центр ендокринної хірургії, трансплантації ендокринних органів і тканин МОЗ України», на дисертаційну роботу Косюти Мирослави Андріївни «Диференційований підхід до лікування акне при різних формах дисфункції яєчників», поданої до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, що створена відповідно до рішення вченої ради від 15.04.2026 протокол № 6, на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина

Науковий керівник: чл.-кор. НАМН України, професор, доктор медичних наук, професор кафедри акушерства і гінекології та Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика Вдовиченко Юрій Петрович.

1. Актуальність обраної теми дисертації

На сьогодні в більшості країн світу і Європейського регіону ВООЗ на форумах найвищого рівня широко дискутуються питання акне при різних формах дисфункції яєчників. Акне – запальне захворювання волосяних фолікулів і сальних залоз шкіри. При акне, як правило, уражаються ділянки з підвищеним вмістом сальних залоз: обличчя, груди, спина. Акне є досить поширеним захворюванням шкіри. Статистичні дані вказують на те, що на акне страждає до 80 % населення у віці від 12 до 30 років; приблизно 30–40 % осіб у віці понад 30 років. Широка розповсюдженість, значний вплив на психоемоційну сферу і суспільну адаптацію хворих обумовлюють актуальність даної проблеми та необхідність розробки нових ефективних засобів лікування та профілактики захворювання. Останнім часом велике значення надається порушенню функції статевих залоз з виникненням гіперандрогенії і підвищеної чутливості тканин-мішеней до андрогенів. У світі 15–30% жінок мають ті або інші ознаки гіперандрогенії. Терапія клінічних проявів гіперандрогенії у вигляді акне, себореї і гірсутизму у молодих жінок особливо актуальна з огляду на широкі можливості застосування комбінованих оральних контрацептивів з антиандрогенним компонентом. Однак успіх лікування залежить від правильності підбору терапії, її патогенетичного обґрунтування. Введення до схеми лікування акне естроген-

гестагенних препаратів потребує, перш за все, визначення форми гіперандрогенії. Без цих обстежень призначення комбінованих оральних контрацептивів може бути недоцільним, оскільки при наднирковій і периферичній формах гіперандрогенії немає точки дотику даних препаратів. В той же час при яєчниковій і змішаній формах можливо досягнення стійкого клінічного ефекту при прийомі комбінованих оральних контрацептивів з антиандрогенним компонентом. Тому хочу наголосити, що наукове дослідження Мирослави Андріївни, присвячене диференційованому підходу до лікування акне при різних формах дисфункції яєчників, є актуальним, своєчасним, перспективним і затребуваним.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Виконана науково-дослідна робота є фрагментом ініціативно-пошукової наукової роботи Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика МОЗ України «Диференційований підхід до лікування акне при різних формах дисфункції яєчників», номер державної реєстрації 0123U102447, термін виконання 2023–2027 роки. Авторка є головним виконавцем.

3. Новизна дослідження та одержаних результатів.

Провівши оцінку найважливіших здобутків дисертаційного дослідження, варто відмітити наступні результати, що мають вагому наукову новизну:

- вперше у жінок, хворих на акне з різними формами дисфункції яєчників проведено комплексне вивчення гормонального фону і стероїдного профілю сечі, що дозволило розширити дані про патогенез порушень дерматологічного статусу і репродуктивного здоров'я та обґрунтувати необхідність підвищення ефективності лікування з огляду на виявлену форму дисфункції яєчників;

- науково обґрунтовано та впроваджено диференційований підхід до використання направленої гормональної корекції у жінок, хворих на акне з різними формами дисфункції яєчників.

4. Теоретичне значення результатів дослідження

Проведені дослідження дозволяють науково обґрунтувати можливість підвищення ефективності лікування акне у жінок репродуктивного віку з дисфункцією яєчників різного генезу.

5. Практичне значення результатів дослідження

Робота має чітку практичну направленість. Серед ключових практичних аспектів дисертаційного дослідження найбільш вагомими є:

- проведена порівняльна оцінка клінічних та лабораторних проявів акне у жінок репродуктивного віку із різними формами дисфункції яєчників;

- показано негативний вплив різних форм гіперандрогенії на клінічний перебіг акне і доведено важливість визначення генезу дисфункції яєчників на підвищення ефективності лікування;

- розроблено диференційований підхід до використання різних методів направленої гормональної корекції у жінок, хворих на акне на фоні дисфункції яєчників та надано оцінку змін клінічних, лабораторних, інструментальних, мікробіологічних та психологічних показників захворювання.

6. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Усі положення, висновки, рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані, достовірні, логічно витікають із результатів досліджень. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини. Методики, використані автором в дослідженні, актуальні. Наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані в дисертації одержані на достатньому фактичному матеріалі. Достатня для статистичної обробки кількість досліджень і клінічних спостережень дозволяють вважати отримані результати достовірними. Методи статистичного аналізу, які були використані в роботі, є адекватними. Статистичний аналіз результатів дослідження проведений на сучасному рівні, коректно, за допомогою стандартних програм статистичного аналізу. Вірогідність отриманих наукових результатів підтверджена на практиці в основних та контрольній групах. Робота ілюстрована достатньою кількістю табличного та ілюстративного матеріалу. Висновки конкретні і повністю підтверджуються результатами дослідження. Висловлені в роботі наукові положення та рекомендації науково обґрунтовані.

7. Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення.

Дисертація викладена літературною українською мовою на 145 сторінках друкованого тексту, основний текст викладено на 118 сторінках. Дисертація побудована згідно діючих вимог МОН України та складається із анотацій українською та англійською мовами, де вичерпно відображено основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, належно оформленого списку наукових праць здобувача, опублікованих за темою дисертаційної роботи, вступу, аналізу сучасних аспектів лікування акне при різних формах дисфункції яєчників, розділу матеріалів і методів досліджень, двох розділів власних

досліджень, аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій і додатків. Дисертація ілюстрована 23 рисунками і 16 таблицями. Список використаних джерел містить 213 літературних посилань: 82 – кирилицею та 131 – латиницею і займає 24 окремих сторінки.

У вступі авторкою аргументована актуальність теми наукової роботи, чітко сформульовано мету та 5 завдань дослідження відповідно до предмета та об'єкта дослідження, перераховано адекватно використані наукові методи, відображено наукову новизну та практична значимість отриманих результатів, а також наведено дані про структуру, обсяг дисертації і зв'язок роботи з науковими програмами, висвітлено обсяг апробації результатів дисертаційного дослідження та солідний особистий внесок, публікації.

Авторкою представлено сучасний, методологічно правильно оформлений аналіз сучасних літературних джерел, що містить проміжні висновки і окреслює коло невирішених і дискусійних запитань, які необхідно детально і всебічно вивчати. Об'єм даного розділу є достатнім, текст структурований, читається легко і з цікавістю. Більшість джерел складають роботи останніх п'яти років.

У другому розділі дисертації представлено клінічну характеристику обстежених пацієнтів і методи дослідження, надано послідовну інформацію про суть дослідження: його загальну характеристику, дизайн, розподіл на групи, обґрунтовано виділення в окремі групи жінок з гіперандрогенією різного генезу, представлено методики дослідження, надано характеристику груп дослідження. Дизайн дослідження і розподіл на групи організовані правильно, методи, використані у дослідженні, є сучасними і відповідають завданням роботи. Описані методики відповідають сучасним вимогам і протоколам.

У третьому розділі авторкою проведений аналіз клінічної характеристики жінок, хворих на акне з дисфункцією яєчників, зокрема гіперандрогенією різного генезу, надано оцінку факторів ризику змін дерматологічної якості життя. Розділ написаний в чіткій, логічній послідовності, достатньо ілюстрований табличним та ілюстративним матеріалом і завершується резюме.

У четвертому розділі авторкою наведено детальний аналіз результатів лікування жінок, хворих на акне з різними формами дисфункції яєчників, наглядно представлено та обґрунтовано важливість визначення генезу дисфункції яєчників, зокрема форми гіперандрогенії, для забезпечення індивідуалізованого підходу до призначення гормональної терапії і підвищення ефективності лікування, збереження отриманих результатів після завершення курсу лікування.

У розділі, присвяченому аналізу та узагальненню отриманих результатів, здобувачка коротко виклала основні отримані результати, подала їх аналіз та коментар. Розділ містить два обов'язкових компонента – пояснення тим змінам, які виявила в процесі дослідження авторка, та порівняння власних даних з результатами, отриманими іншими дослідниками цієї проблеми. Отже, на сторінках даного розділу, Косюта М.А. веде заочну дискусію з іншими дослідниками, вміло полемізує, порівнюючи отримані нею результати з раніше опублікованими даними.

Висновки є досить розлогими, деталізованими і ґрунтовними, чітко і повністю відповідають поставленим завданням, логічно впливають із змісту роботи.

Практичні рекомендації сформульовано детально, послідовно, зрозуміло і чітко, тому вони можуть бути легко використані у щоденній клінічній практиці.

Публікації по матеріалах дисертації повністю відповідають вимогам МОН України.

Проведена рецензія дозволяє в цілому позитивно оцінити дисертаційну роботу. Але, не ставлячи під сумнів вагомість отриманих наукових результатів дослідження, слід висловити деякі зауваження, побажання та дискусійні питання, які виникли при рецензуванні дисертації:

1. Чому Ви приділили особливу увагу поєднанню акне саме з гіперандрогенією і наполягаєте на необхідності визначення її форми перед початком лікування?

2. Який патогенетичний зв'язок між дерматологічними та ендокринологічними показниками?

8. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях

За матеріалами дисертації опубліковано 6 одноосібних статей у наукових фахових виданнях України відповідно до рекомендацій та вимог МОН України.

Основні положення дисертації та результати наукових досліджень повідомлені й обговорені на науково-практичних конференціях Національного університету охорони здоров'я імені П. Л. Шупика (Київ, 2022–2025 рр.), наукових конференціях Асоціації дерматологів та акушер-гінекологів Львова та України (м.м. Львів та Київ, 2022–2025 рр.).

9. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертантом спільно з науковим керівником. Самостійно авторка провела патентні та

інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначила методи дослідження.

Мирослава Андріївна особисто провела дослідження, збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп. Всі клінічні спостереження та обстеження проведено протягом виконання дисертаційного дослідження самостійно, з дотриманням протоколу біомедичного дослідження та підписанням поінформованої згоди пацієнта за дизайном, затвердженим біомедичною експертизою. Аналіз результатів дослідження, їх узагальнення, статистична обробка клінічних та інструментальних досліджень, їх оформлення проведені авторкою самостійно. Усі наукові роботи є самостійними. Спільно з науковим керівником обговорені та узагальнені наукові положення дисертації, оформлені висновки та практичні рекомендації.

10. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації)

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій через програму «Anti Plagiarism» та за допомогою системи Strike Plagiarism не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації є оригінальним.

11. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці

Основні положення дисертації, диференційований підхід до проведення лікувально-профілактичних заходів впроваджено у практичну роботу лікувально-профілактичних закладів України.

Результати вивчення патогенезу та лікування акне у жінок репродуктивного віку із дисфункцією яєчників включені в програму лекцій, практичних та семінарських занять та використовуються в навчальному процесі кафедр дерматовенерології, акушерства і гінекології НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

12. Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради

Дисертація Косюти М.А. «Диференційований підхід до лікування акне при різних формах дисфункції яєчників» відповідає паспорту спеціальності 222 Медицина. Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

13. Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота Косюти М.А. «Диференційований підхід до лікування акне при різних формах дисфункції яєчників», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина, присвячена актуальній проблемі сучасної медицини, є закінченим науковим дослідженням, яке містить нові положення і науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливе науково-практичне завдання – підвищення ефективності лікування акне у жінок репродуктивного віку з різними формами дисфункції яєчників на підставі розробки та впровадження індивідуалізованого підходу до використання направленої гормональної терапії з урахуванням генезу дисфункції яєчників.

Виходячи з актуальності, об'єму та рівня досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих результатів, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок аспірантки, дисертаційна робота Косюти М. А. «Диференційований підхід до лікування акне при різних формах дисфункції яєчників» повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її авторка Косюта Мирослава Андріївна заслуговує на присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина.

Офіційний опонент:

завідувачка відділу ендокринної гінекології
ДНП «Український науково-практичний
центр ендокринної хірургії, трансплантації
ендокринних органів і тканин МОЗ України»,
доктор медичних наук професор

Людмила СЕМЕНЮК

